

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రథము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీకృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్దం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి, ఏకోనశతతమోధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం,
ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణీ నమః

అథ ఏకోనశతతమోఽ ధ్యాయః

లోమశ ఉవాచ

ఇల్వలస్తాన్ విదిత్వా తు మహర్షి సహితాన్ నృపాన్ ।
ఉపస్థితాన్ సహమాత్యః విషయాంతే హ్యపూజయత్ ॥ 99-1॥

తేషాం తతోఽసురశ్రేష్ఠస్త్వాతిభ్యమకరోత్ తదా ।
సుసంస్కృతేన కౌరవ్య భ్రాత్రా వాతాపినా యదా ॥ 99-2॥

తతో రాజర్షయః సర్వే విషణ్ణా గతచేతసః ।
వాతాపిం సంస్కృతం దృష్ట్వా మేషభూతం మహాసురమ్ ॥ 99-3॥

అథాబ్రవీదగస్త్యస్త్వాన్ రాజర్షీన్పషిసత్తమః ।
విషాదో వో న కర్తవ్యో హ్యహం భోక్ష్యే మహాసురమ్ ॥ 99-4॥

ధుర్యాసనమథాసాద్య నిషసాద మహాన్పషిః ।
తం పర్యవేషద్ దైత్యేంద్ర ఇల్వలుః ప్రహసన్నివ ॥ 99-5॥

అగస్త్య ఏవ కృత్స్నం తు వాతాపిం బుభుజే తతః ।
భుక్తవత్యసురోఽహ్వనమ్ అకరోత్ తస్య చేల్వలః ॥ 99-6॥

తతో వాయుః ప్రాదురభూద్ అధస్తస్య మహాత్మనః ।
శబ్దేన మహతా తాత గర్జన్నివ యథా ఘనః ॥ 99-7॥

వాతాపే నిష్క్రమస్వేతి పునః పునరువాచ హ ।
తం ప్రహస్యాబ్రవీద్ రాజన్ అగస్త్యో మునిసత్తమః ॥ 99-8॥

కుతో నిష్క్రమితుం శక్తః మయా జీర్ణస్తు సోఽసురః ।
ఇల్వలస్తు విషణ్ణోఽభూద్ దృష్ట్వా జీర్ణం మహాసురమ్ ॥ 99-9॥

ప్రాంజలిశ్చ సహమాత్యైరిదం వచనమబ్రవీత్ ।
కిమర్థముపయాతాః స్థ బ్రూత కిం కరవాణి వః ॥ 99-10॥

ప్రత్యువాచ తతోఽగస్త్యః ప్రహసన్నిల్వలం తదా ।
ఈశం హ్యసుర విద్మస్త్వాం వయం సర్వే ధనేశ్వరమ్ ॥ 99-11॥

ఏతే చ నాతిధనినో ధనార్థశ్చ మహాన్ మను ।
యథాశక్త్యవిహింస్యాన్యాన్ సంవిభాగం ప్రయచ్ఛ నః ॥ 99-12॥

తతోఽభివాద్య తమృషిమిల్వలో వాక్యమబ్రవీత్ ।
దిత్పితం యది వేత్పి త్వం తతో దాస్యామి తే వసు ॥ 99-13॥

అగస్త్య ఉవాచ

గవాం దశసహస్రాణి రాజ్ఞామేకైకశోఽసుర ।
తావదేవ సువర్ణస్య దిత్పితం తే మహాసుర ॥ 99-14॥

మహ్యం తతో వై ద్విగుణం రథశ్చైవ హిరణ్మయః ।
మనోజవౌ వాజినౌ చ దిత్పితం తే మహాసుర ॥ 99-15॥

(లోమశ ఉవాచ

ఇల్వలస్తు మునిం ప్రాహ సర్వమస్తి యథాఽఽత్థ మామ్ ।
రథం తు యదవోచో మాం వైతం విద్మ హిరణ్మయమ్ ॥

అగస్త్య ఉవాచ

న మే వాగన్యతా కాచిదుక్తపూర్వా మహాసుర ।)
జిజ్ఞాస్యతాం రథః సద్యో వ్యక్త ఏష హిరణ్మయః ॥

లోమశ ఉవాచ

జిజ్ఞాస్యమానః స రథః కౌంతేయాసీద్ధిరణ్మయః ।
తతః ప్రవ్యధితో దైత్యో దదావభ్యధికం వసు ॥ 99-16॥

విరావశ్చ సురావశ్చ తస్మిన్ యుక్తౌ రథే హయౌ ।
ఊహతుః సవసూనాశు తావగస్త్వాశ్రమం ప్రతి ॥ 99-17॥

సర్వాన్ రాజ్ఞః సహాగస్త్యాన్ నిమేషాదివ భారత ।
 (ఇల్వలస్త్వనుగమ్యైనమ్ అగస్త్వం హంతుమైచ్ఛత ।
 భస్మ చక్రే మహాతేజా హుంకారేణ మహాసురమ్ ॥ 99-17॥

అగస్త్యేనాభ్యనుజ్ఞాతా జగ్ము రాజర్షయస్తదా ।
 కృతవాంశ్చ మునిః సర్వం లోపాముద్రాచిక్రీర్షితమ్ ॥ 99-18॥

లోపాముద్రోవాచ

కృతవానసి తత్ సర్వం భగవన్ మమ కాంక్షితమ్ ।
 ఉత్పాదయ సకృన్మహ్యామ్ అపత్యం వీర్యవత్తరమ్ ॥ 99-19॥

అగస్త్వ ఉవాచ

తుష్టోహమస్మి కల్యాణి తవ వృత్తేన శోభనే ।
 విచారణామపత్యే తు తవ వక్ష్యామి తాం శృణు ॥ 99-20॥

సహస్రం తేఽస్తు పుత్రాణాం శతం వా దశసమ్మితమ్ ।
 దశ వా శతతుల్యాః స్యురేకో వాపి సహస్రజిత్ ॥ 99-21॥

లోపాముద్రోవాచ

సహస్రసమ్మితః పుత్ర ఏకోఽప్యస్తు తపోధన ।
 ఏకో హి బహుభిః శ్రేయాన్ విద్వాన్ సాధురసాధుభిః ॥ 99-22॥

లోనుశ ఉవాచ

స తథేతి ప్రతిజ్ఞాయ తయా సమభవన్మునిః ।
 సమయే సమశీలిన్యా శ్రద్ధావాన్ శ్రద్ధధానయా ॥ 99-23॥

తత ఆధాయ గర్భం తమ్ ఆగమద్ వనమేవ సః ।
 తస్మిన్ వనగతే గర్భః వవృధే సప్త శారదాన్ ॥ 99-24॥

సప్తమేఽబ్దే గతే చాపి ప్రాచ్యవత్స మహాకవిః ।
 జ్వలన్నివ ప్రభావేణ దృఢస్యూర్నామ భారత ॥ 99-25॥

- సాంగోపనిషదాన్ వేదాన్ జపన్నివ మహాతపాః ।
తస్య పుత్రోఽభవద్భుషేః స తేజస్వీ మహాద్విజః ॥ 99-26॥
- స బాల ఏవ తేజస్వీ పితుస్తస్య నివేశనే ।
ఇధ్మానాం భారమాజగ్రహే ఇధ్మవాహస్తతోఽభవత్ ॥ 99-27॥
- తథాయుక్తం తు తం దృష్ట్వా ముముదే స మునిస్తదా ।
ఏవం స జనయామాస భారతాపత్యముత్తమమ్ ॥ 99-28॥
- తేభిరే పితరశ్చాస్య లోకాన్ రాజన్ యథేప్పితాన్ ।
తతః ఊర్హ్యమయం ఖ్యాతస్త్వగస్త్వస్యాశ్రమో భువి ॥ 99-29॥
- ప్రాహ్లాదిరేవం వాతాపిః అగస్త్యేనోపశామితః ।
తస్యాయమాశ్రమో రాజన్ రమణీయైర్గుణైర్యుతః ॥ 99-30॥
- ఏషా భాగీరథీ పుణ్యా దేవగంధర్వసేవితా ।
వాతేరితా పతాకేవ విరాజతి నభస్తలే ॥ 99-31॥
- ప్రతార్యమాణా కూటేషు యథా నిమ్నేషు నిత్యశః ।
శిలాతలేషు సంత్రస్తా పన్నగేంద్రవధూరివ ॥ 99-32॥
- దక్షిణాం వై దిశం సర్వాం ప్లావయంతీ చ మాతృవత్ ।
పూర్వం శంభోర్జటాభ్రష్టా సముద్రమహిషీ ప్రియా ।
అస్యాం నద్యాం సుపుణ్యాయా యథేష్టమవగాహ్యతామ్ ॥ 99-33॥
- యుధిష్ఠిర నిబోధేదం త్రిషు లోకేషు విశ్రుతమ్ ।
భృగోస్తీర్ణం మహారాజ మహర్షిగణసేవితమ్ ॥ 99-34॥
- యత్రోపస్పృష్టవాన్ రామో హృతం తేజస్తదాఽఽస్తవాన్ ।
అత్ర త్వం భ్రాతృభిః సార్థం కృష్ణయా చైవ పాండవ ॥ 99-35॥
- దుర్యోధనహృతం తేజః పునరాదాతుమర్హసి ।
కృతవైరేణ రామేణ యథా చోపహృతం పునః ॥ 99-36॥

వైశంపాయన ఉవాచ

స తత్ర భ్రాతృభిశ్చైవ కృష్ణయా చైవ పాండవః ।
స్నోత్వా దేవాన్ పితౄంశ్చైవ తర్పయామాస భారత ॥ ९९-37॥

తస్య తీర్థస్య రూపం వై దీప్తాద్దీప్తతరం బభౌ ।
అప్రభృష్యతరశ్చాసీత్ శాత్రవాణాం నరర్షభ ॥ ९९-38॥

అపృచ్ఛచ్ఛైవ రాజేంద్ర లోమశం పాండునందనః ।
భగవన్ కిమర్థం రామస్య హృతమాసీద్ వపుః ప్రభో ।
కథం ప్రత్యాహృతంచైవ ఏతదాచక్ష్య పృచ్ఛతః ॥ ९९-39॥

లోమశ ఉవాచ

శృణు రామస్య రాజేంద్ర భార్గవస్య చ ధీమతః ।
జాతో దశరథస్యాసీత్ పుత్రో రామో మహాత్మనః ॥ ९९-40॥

విష్ణుః స్వేన శరీరేణ రావణస్య వధాయ వై ।
పశ్యామస్తమయోధ్యాయాం జాతం దాశరథిం తతః ॥ ९९-41॥

ఋచీకనందనో రాభో భార్గవో రేణుకాసుతః ।
తస్య దాశరథేః శ్రుత్వా రరామస్యాక్లిష్టకర్మణః ॥ ९९-42॥

కౌతూహలాన్వితో రామస్త్యయోధ్యామగమత్ పునః ।
ధనురాదాయ తద్ దివ్యం క్షత్రియాణాం నిబర్హణమ్ ॥ ९९-43॥

జిజ్ఞాసమానో రామస్య వీర్యం దాశరథేస్తదా ।
తం వై దశరథః శ్రుత్వా విషయాంతముపాగతమ్ ॥ ९९-44॥

ప్రేషయామాస రామస్య రామం పుత్రం పురస్కృతమ్ ।
స తమభ్యాగతం దృష్ట్వా ఉద్యతాస్త్రమవస్థితమ్ ॥ ९९-45॥

ప్రహసన్నివ కౌంతేయ రామో వచనమబ్రవీత్ ।
కృతకాలం హి రాజేంద్ర ధనురేతన్మయా విభో ॥ ९९-46॥

సమారోపయ యత్నేన యది శక్నోషి పార్థివ ।
ఇత్యుక్తస్త్వాహ భగవన్ త్వం నాధిక్షేప్తుమర్హసి ॥ 99-47॥

నాహమప్యధమో ధర్మే క్షత్రియాణాం ద్విజాతిషు ।
ఇక్ష్వాకూణాం విశేషేణ బాహువీర్యే న కత్థనమ్ ॥ 99-48॥

తమేవం వాదినం తత్ర రామో వచనమబ్రవీత్ ।
అలం వై వ్యపదేశేన ధనురాయచ్ఛ రాఘవ ॥ 99-49॥

తతో జగ్రాహ రోషేణ క్షత్రియర్షభసూదనమ్ ।
రామో దాశరథిర్దివ్యం హస్తాద్ రామస్య కార్ముకమ్ ॥ 99-50॥

ధనురారోపయామాస సలీల ఇవ భారత ।
జ్యాశబ్దమకరోచ్ఛైవ స్మయమానః స వీర్యవాన్ ॥ 99-51॥

తస్య శబ్దస్య భూతాని విత్రసన్త్యశనేరివ ।
అథాబ్రవీత్తదా రామో రామం దాశరథిస్తదా ॥ 99-52॥

ఇదమారోపితం బ్రహ్మాన్ కిమన్యత్ కరవాణి తే ।
తస్య రామో దదౌ దివ్యం జామదగ్వ్యో మహాత్మనః ।
శరమాకర్ణదేశాంతమ్ అయమాకృష్యతామితి ॥ 99-53॥

లోమశ ఉవాచ

ఏతచ్ఛ్రుత్వాబ్రవీద్ రామః ప్రదీప్త ఇవ మన్యునా ।
శ్రూయతే క్షమ్యతే చైవ దర్పపూర్ణోఽసి భార్గవ ॥ 99-54॥

త్వయా హ్యాధిగతం తేజః క్షత్రియేభ్యో విశేషతః ।
పితామహప్రసాదేన తేన మాం క్షిపసి ధ్రువమ్ ॥ 99-55॥

పశ్య మాం స్వేన రూపేణ చక్షుస్తే వితరామ్యహమ్ ।
తతో రామశరీరే వై రామః పశ్యతి భార్గవః ॥ 99-56॥

ఆదిత్యా సవసూన్ రుద్రాన్ సాధ్యాంశ్చ సమరుద్గణాన్ ।
పితరో హుతాశనశ్చైవ నక్షత్రాణి గ్రహస్తథా ॥ 99-57॥

గంధర్వా రాక్షసా యక్షా నద్యస్తీర్థాని యాని చ ।
ఋషయో వాలఖిల్యాశ్చ బ్రహ్మమభూతాః సనాతనాః ॥ 99-58॥

దేవర్షయశ్చ కార్ష్యేన సముద్రాః పర్వతాస్తథా ।
వేదాశ్చ సోపనిషదో వషట్కారైః సహాధ్వరైః ॥ 99-59॥

చేతోమంతి చ సాహూని ధనుర్వేదశ్చ భారత ।
మేఘబృందాని వర్షాణి విద్యుతశ్చ యుధిష్ఠిర ॥ 99-60॥

తతః స భగవాన్ విష్ణుస్తం వై బాణం ముమోచ హ ।
శుష్కాశనిసమాకీర్ణం మహెలాల్కాభిశ్చ భారత ॥ 99-61॥

పాంసువర్షేణ మహతా మేఘవర్షైశ్చ భూతలమ్ ।
భూమికంపైశ్చ నిర్ఘాతైః నాదైశ్చ విపులైరపి ॥ 99-62॥

స రామం విహ్వలం కృత్వా తేజశ్చాక్షిప్య కేవలమ్ ।
ఆగచ్ఛజ్జ్వలితో బాణో రామబాహుప్రచోదితః ॥ 99-63॥

స తు విహ్వలతాం గత్వా ప్రతిలభ్య చ చేతనామ్ ।
రామః ప్రత్యాగతప్రాణః ప్రాణమద్ విష్ణుతేజసమ్ ॥ 99-64॥

విష్ణునా సోఽభ్యనుజ్ఞాతో మహేంద్రమగమత్ పునః ।
భీతస్తు తత్ర న్యవసద్ వీడితస్తు మహాతపాః ॥ 99-65॥

తతః సంవత్సరేఽతీతే హృతౌజసమవస్థితమ్ ।
నిర్మదం దుఃఖితం దృష్ట్వా పితరో రామమబ్రువన్ ॥ 99-66॥

పితర ఊచుః

న వై సమ్యగిదం పుత్ర విష్ణునూసాద్య వై కృతమ్ ।
స హి పూజ్యశ్చ మాన్యశ్చ త్రిషు లోకేషు సర్వదా ॥ 99-67॥

గచ్చ పుత్రనదీం పుణ్యాం వధూసరకృతాహ్వాయామ్ ।
తత్రోపస్పృశ్య తీర్థేషు పునర్వపురవాప్స్యసి ॥ 99-68॥

దీప్తోదం నామ తత్ తీర్థం యత్ర తే ప్రసితామహాః ।
భృగుర్దేవయుగే రామ తప్తవానుత్తమం తపః ॥ 99-69॥

తత్ తథా కృతవాన్ రామః కౌంతేయ వచనాత్ పితుః ।
ప్రాప్తవాంశ్చ పునస్తేజస్తీర్థే ఓస్మిన్ పాండునందన ॥ 99-70॥

ఏతదీదృశకం తాత రామేణాక్లిష్టకర్మణా ।
ప్రాప్తమాస్మీన్మహారాజ విష్ణుమాసాద్య వై పురా ॥ 99-71॥

ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాంతర్గత తీర్థయాత్రాపర్వణి
లోమశతీర్థయాత్రాయాం జామదగ్న్యతేజోహానికథనే ఏకోనశతతమోఽధ్యాయః ॥99॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్తార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

